

Izvanredne izdaje.

Ako bodo dospela važna poročila o bitkah, bomo lista „Glas Naroda“ izdali kako

posebno izdajo.

GLAS NARODA.

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Stev. 19.

New York, 11. maja 1898.

Leto VI.

Z južnega bojišča nič novega.

Zagotovo je bilo pričakovati v nedeljo in ponedeljek čuti novosti iz Porto Rico in Havane. Pred Porto Rico bi se imela vršiti velika pomorska bitka, Španci so tja poslali svoje brodoge iz Cap Verde otokov, naše močno brodoge pa je šlo temu nasproti. Vtorek je naznanil brzjav, da so je Španci odkurili proti — domu v Cadix.

Bitka pri Manili.

Po izpovedi nečega častnika ameriškega brodoge.

redi toče krogelj je stal admiral Dewey.

Špancem uničili 13 vojnih ladij; Španci nad 200 mrtvih 500 do 700 ranjenih.

o osem Amerikancev ranjenih.

„REMEMBER THE MAINE“.

Hongkong, 8. maja. Častnik zastavne ladije „Olympia“, brodoge, kteremu zapovednik je Dewey, poročila o morški bitki pred

vorili baterijam z dvema strelji. Dalje niso streljali ker je zapovednik Dewey sprevidel, da ne more streljati na baterije, da ne bi gosto obljudeni del mesta razdejal in mnogo prebivalcev usmrtil.

Vozili smo potem proti Cavite in dva podmorska podkopa sta se razletela prav blizu zastavne ladije. To se je zgodilo 6 minut pred 5. uro. Španci so se zaračunali v merjenju našega statišča. Ogromno se je voda dvignila v zrak, ali naše ladije niso trpele nikake škode. Nismo gledali na nevarnost; vozili smo naprej; ali nikak podkop se ni več razletel. Malo minut kasneje je prifrčala kroglja iz Cavite čez zastavno ladijo in malo da ne zadela baterijo v Manili. Ali kmalu so Španci bolje merili in kroglje baterij in iz španskega brodoge se v bližini nas padale v morje. Vročina je nastala naznosna. Naši pomorščaki so se razpravili do hlač. Ko se je „Olympia“ približala, je bilo na ladijah vse tako tiho in mirno kakor bi nikogar gori ne bilo. Čuti je bilo le hropenje parnih cevi in stroje. Hkrati se je razletela nad našimi glavami kroglja iz topa v premeru pet palcev in naš krmar je s hripavim glasom zaupil: „Spominjajte se Maine!“ (Remember the Maine!)

Pet sto glasov je odgovorilo, in z vseh družih ladij je odmeval isti klic. „Olympia“ je bila pripravljena na bitko. Comodore Dewey, njegov poglavar štaba, zapovednik Lambertson, njegov pobočnik, jaz, kakor tudi upravni častnik, poročnik

mного bolj nadlegovali, nego oni nas, dasi so imeli prednost vsled podpore baterij na obali.

„Baltimore“ je zadela kroglja, ktera k sreči ni nikogar raniła, a prebila obe steni. Drugi strel mu je odtrgal kos krova in pokvaril top za kroglje po 6 palcev v premeri, kroglja je razstrelila omaro municije, na kar je bilo osem mož ranjenih.

„Olympia“ je bila zadeta na sprednjem delu; ali kroglja se je razletela zunaj ladije in le malo škode prouzročila.

Poročniku Brumby je kos bombe strgal malo nad roko vrv za znamenja. V kabini zastavonosca Dordridgea na ladiji „Boston“ se je razletela kroglja, druga pa v prostoru za visečo rogoznico (Hänge-matten). Nastali ogenj vsled te razstrelbe smo brzo pogasili. Tik pred kapitanom Wilde, kteri je stal na mostu ladije „Boston“, je prifrčala kroglja skozi jambor.

Zastavno ladijo Špancev „Reina Cristina“, so naše kroglje tako dobró zadeli, da je bilo 60 mož, med temi kapitan, kaplan in poročnik, usmrtenih, kotli so se pa razleteli. Admiral Montijo je bil le lahko ranjen.

Ko smo se štirikrat vozili ob španskej črti, je zaukazal admiral približati se jim do 2000 jardov. V tej daljavi so pa naši topovi s krogljami po 6 palcev v premeri tako grozno delovali in metali pogosto kroglje, da so nesrečni Španci to zelo hudo okusili. Tri sovražne ladije so gorele in njih topovi

jedenkrat ustrelje na ameriško brodoge.

Imena ranjenih na ladiji „Baltimore“ so: poročnik F. W. Kellogg, zastavonosce A. E. Irvin in pomorščaki Barlow, Rudinger, Coyert, O'Keefe, Reccardilli in Smolgrove.

Kako slabo so bili Španci pripravljeni na napad je med drugim tudi iz tega spoznati, da zastavna ladija admiral Montijo ni niti dosti para imela, da bi manevrirala, kotle so še le ob pričetju bitki kurnili.

Španska topničarka je zavozila v Pasig reko, zasledovala jo je „Petrel“, kapitan topničarke je prišel z belo zastavo na ameriško ladijo, ker kapitan te zahteval brezpogojno vdajo. Španec je odgovoril, da bi se raje bil še boril, samo naj mu dovolijo, da dobi strelivo in naboje, ker mu ameriški kapitan v to ni dovolil, se je moral podati.

Hongkong, 9. maja. Nadaljne podrobnosti o pomorski bitki pri Manili poročila očevidca na ladiji za poročila „Hugh McCulloch“: „V ponedeljek smo dobili pod zapovedništvom Lambertsonom povelje za sestri orožarnico pri Cavite. „Petrel“ nas je dovedla do 500 čerljev dalje, v izkrcališta, a mi smo bili zelo presenečeni, ko smo zagledali, da je bila orožarnica zasedena z 800 z Mauser puškami oboroženimi Španci. Zato je bilo delu našega močva ukazano, da gre k topovom in strelja na orožarnico, ako se ne vrnemo v teku ure.

Španci so se podali in

imenovan admiralom zaradi njegovega čina. Senat in zbornica so burno odobravalje to, in obe zbornice ste mu v imenu naroda izrekle zahvalo. Senat je dovolil \$10.000 za častno sabljo, vojak dobe pa kolanje iz brona.

V Evropi treska.

V Milanu krvava bitka, blizo tisoč mrtvih.

Ljudstvo kriči po kruhu, a dobi svinčenke.

V Španiji vstaja.

SAGASTA ODSTOPIL.

Madrid, 9. maja. V Linares, 23 milj od Jaen, je včeraj nastal resen izgređ. Ljudstvo se je zbralo pred občinsko hišo, ker so bile vrata zaklenjena, je vlomilo okna ter šli po vsem poslopju in iz njega vse pometali kar ni bilo pritrjeno. Meščanska garda je posredovala in nastal hud boj na mostovžih poslopja. Izgređnike je narodna garda, večkrat ustrelivši na nje konečno segnala na ulico. Izgređniki so si omislili puške in samokrese ter streljali na narodno gardo. Ker je v Linares le 60 mož narodne garde in niso ti zadostovali, da bi mir vzdržali, je mestni zastop prosil vojake na pomoč. Pozneje so vnovič napadle občinske

usmrtenih so odnesli v veže in od tam jih odpeljali ambulance. Bolnišnice so prenapolnjene z ranjenci.

V Milanu ni prometa.

Poštni urad v Milanu je zaprt in ves promet počiva. Mnogo begunov iz mesta je šlo čez švicarsko mejo v kanton Ticino in Fontana, med njimi je tudi urednik republikanskega lista „Italia del Popolo“. Nek švicarski trgovec, kteri je bil v soboto v Milanu, se je izjavil, da so bile razmere grozne. Vojake, da so napravili dober načrt, vseh strani so se izgređniki v kolonah pomikali proti sredini mesta, kjer so pričeli delati barikade. Ko so jih vojaki prepodili, so zbežali na strehe in od tam kamenje in opeko metali na vojake, ter jih s tem prepodili. Vse dohode v mesto so vojaki zasedli po noči, delavci stanujoči izvan Milana, niso mogli iti drugo jutro na delo.

Danes zjutraj so poročali iz Milana, da so oblasti oklicali proklamacijo, v kteri zahtevajo od meščanstva, da se mirno zadržijo. Vojaki še vedno dohajajo in so vso okolico zasedli. Holandska kraljica bi imela obiskati Milan, ali je obisk za nedoločen odločila.

Rim, 9. maja. Vlada je danes naznanila, da so po vsej deželi mir napravili, vstasi so bili pri Porta Ticinese popolnoma tepeni. Rezervisti od leta 1873. in 1874. so na vtorek sklicani pod orožje. Agitacija traja še, a ni več tako živahna. General B. Biocaris je v

Entered as second class matter at the New York, N. Y. Post office October 2, 1893

„GLAS NARODA“

List slovenskih delavcev v Ameriki.
Izdajatelj in urednik: Published by
F. SAKSER.

109 Greenwich St. New York City.

Na leto velja list za Ameriko \$2.—,
za pol leta \$1.—
Za Evropo za vse leto gld. 5,
„ „ „ pol leta 2.50,
„ „ „ četrt leta 1.25.

„Glas Naroda“ izhaja vsako sredo

Za oglase do 10 vrstic se plača
10 centov.

Dopisi brez podpis in osebnosti
ne natisnejo.

Denar naj se blagovolji poslati po
Money Order.

Pri spremembi kraja naročnikov
prosimo, da se nam tudi prejšnje
izdaje naznači, da hitreje najdo-
mo pošiljnika.

Če s tem in pošiljkatvam naredite
trud: —

„Glas Naroda“,

109 Greenwich St. New York City.

nihi. Vlada je uvedla strogo cen-
o in zatre vsa poročila, ktera jo
ugajajo. Vetaši so se včeraj po-
stili kolodvora in zabranili od-
hajanje vlakov. General Bava
Beccaris vlada sedaj neomejeno
mesto. Vojaki so se dobro pona-
ali. Ko je kamenje najgostejše pa-
lo, so mirno stali dokler niso do-
bili povelje za streljati.

Bitka se je vlekla od Corso Vene-
skozi notranje mesto, proti Piazz-
del Duomo, via Torino, via
Carlo Alberto in via Orefici. Spo-
minjali so se znamenitih pet dni
od leta 1848, ko so konjiki dirjali
po mestu, pokale puške, klici zapo-
vednikov in trobenje na rogove.
Posameznosti ni zvedeti, ker jih
da ne dopusti objaviti, a vendar
no, da so bile barikade v go-
rdenih delih mesta irvan-
stro napravljeni v.

Španske krivice na Kubi.

Divje roparsko gospodarstvo že
takoj od početka zamenjuje sistem,
kterega so Španci uvedli na Kubi.
Od izvanredno rodovitne zemlje,
ktera bi rodila najboljše in naj-
dražje pridelke, je bila le komaj
desetina obdelana in to v najboljših
razmerah. Tak del otoka kakoršna
je Ogerska, je skoraj v notranjščini
večinoma nepoznan. Na tem zem-
ljišču biva danes le kake tridesetine
milijona ljudi, dobra petina jih je
pa pomrlo vsled lakote, ali vsled
bolezni, ali jih padlo v bitkah, ali
so jih pa Španci poklali, in to
samo v poslednji vstaji, kar je
„sad“ španskega sistema. Ni se
čuditi, ako nameravajo Zjed. države
konec napraviti tako sramotnim
razmeram, dalje so vedno tudi zelo
trpele ameriške trgovske razmere;
španske nesramnosti so pa vedno
ovirale vsak razvoj otoka in njega
prebivalstva. Ni se toraj čuditi,
ako si Yankee z svojim bistrim po-
gledom želi, da odidejo ti nezmožni
evropejski nasilniki, kteri niso nič
bolje postopali nego postopajo črno
poltni vladarji, kteri nesramno po-
stopajo v črni Afriki — v obče pa
Kuba tako gotovo spada k Ameriki
kakor kvarnerski otoki in Vis k
Avstriji ali Siciliji k Italiji.

Aleksander Humboldt se je pred
sedemdesetimi leti v svojem gnevu
zelo obsejvalno izrekel glede groz-
nega gospodarstva Špancev na
Kubi.
„Zdivjanost ljudstev“, — tako je
pisal glede bisera Antil, ko je naj-
bolj tam cvela trgovina s sužnji,
„je le povod zatiranja, kterega goji
notranji despotizem ali ptuji osvo-
jevalec; vedno jo spremlja ubožanje
in nazadovanje občega blago-
stanja“.

Gledeslike španskega despotizma
nam podaje ta učenjak podrobnosti,
ktere je sam pozno zasledoval, da
še dandanes Kubanci, kot potomci
onih nesrečnih črncev in mulatov
po odpravi suženjstva, kar so z
oročnimi roki odpravili, še vedno
Španci utrjuje smrtnim sovra-

in bičem vladali in pobijali. Na
Kubi so bile pa razmere tako
grozne, da jih niti tlačeni zamorci
niso zamogli prenašati. Kako pa
je mogoče od teh nesrečnikov zahte-
vati ljubezen in udanost proti de-
želi, ktere kralji so stoletja sma-
trali trgovino s črnim mesom kot
nekako predpravo krone, ktero
predpravo so dajali v najem proti
mestnej odškodnini podjetnikom
podobnim Peralta, Reynaldn, El-
vasom e tutti quanti? Še leta
1815., ko je Amerika in Anglija od-
pravila trgovino s sužnji, se je
španski kralj odločno izrekel, da
bode še nekaj let „užival“ do-
hodke te trgovine, to si je tudi za-
gotovil v pogodbi. Konečno se je
seveda odrekel tej prapravici,
„toda pustil si je za njo izplačati
— kar bode svet danes komaj vrjel
— od Anglije svoto 400.000 funtov
sterlingov za odškodnino lovenja
in prodajanja zamorcev“. Tako
piše Humboldt.

Grozno je bilo opustošenje člo-
veskega mesa za časa španske vlade
na Kubi kakor tudi na ostalih na-
selbinah. Ko so domačini Kube
v dotikanju s krvoločnimi nasilniki
pomrli kakor muhe, ko se je poleglo
prvo poželenje po zlatu in je dobilo
zemljišče za došlece vrednost, so ti
hkrati sprevideli, da jim je za ob-
delovanje zemlje tudi potreba de-
lalne moči. Sedaj se je našel špa-
nski duhoven Las Casas, kteri je
svetoval vpeljanje zamorskih suž-
njev, in to so odobraval španski
posestniki na Kubi. Prve za-
morce, kakih 300 glav, so že leta
1524. privedli na Kubo. Kupljeni
so bili na trgu za sužnje v Lisabeni,
kjer so bili preje v Španiji podučeni
v katoliški veri (bili proti kato-
liški veri prodani in trpinčeni).
Delati so morali v rudokopih na
otoku. Razvoj divjega otoka je le
počasi napredoval in zato niso tako
obilo sužnjev na Kubi potrebovali,
nego v drugih kolonijah.

Leta 1763. je živel na Kubi,
ktere prebivalci so se ob istem času
večinoma bavili s živino rejo, ka-
kih 30.000 sužnjev. Od tega časa

in poslednjih 25.000 sužnjev je bilo
oprostenih. Ali to oslobodenje od
nesramnega suženjstva ne zadostuje
še Kubancem, temveč se hočejo se
otresti političnega tiranstva Špan-
cev. Ko zasledujejo ta plemeniti
cilj — politično slobodo — so za-
deli ob velik del belopolnega prebi-
valstva, kteri vso svobodo sami zase
smatrajo in s a m i vladati hočejo.
Prihodnost nas podučí kaj bodo
dosegli. Ako si Kuba prihori lastno
vlado, ali bode v kakaj zvezi z ob-
širnimi Zjed. državami, lahko že
danes rečemo, da bodo razmere ve-
liko boljše, nego so bile za kruto
vlado Španije.

Dopisi.

Steelton, Pa., 30. aprila.

Dragi mi „Glas Naroda“, iz vseh
Krajev širne Amerike čitamo dopise
v tvojih predalih samo od tukaj ni
nič čitati, zato danes prosim za
vseprejem mojih par vrstic, da na-
znamim rojakom po širnej Ameriki
in v starej domovini o smrti našega
rojaka in nepozabnega društvenega
brata Matija Jurajevčiča. Po-
kojnik je bil dober od našega dru-
štva sv. Alojzija in bil tudi član K.
S. K. Jednote; bolehal je dalj časa,
a ležal komaj tri tedne, dne 28.
aprila je zdihiil svojo dušo. Po-
groba se je udeležilo naše društvo
sv. Alojzija in tudi več Slovencev
in Hrvatov; najpreje smo šli v cer-
kev, kjer je bila peta sv. maša, po
cerkvenih obredih se pa podali na
pokopališče in tam izročili materi
zemlji trplo ljubega nam rojaka,
kterega priporočamo vsem znancom
in rojakom v blagi spomin.

Veliko je tukaj taci Slovencev,
kteri se nič ne zmenijo za društvo;
veliko jih je, ki pravijo: Saj ne
bodem dolgo v Ameriki, eno leto,
ali dve, za ta čas ni vredno pristopi-
ti k društvu. Dosti je pa tudi
taci, ki čvekajo: „Zakaj bi za-
stoj denarje vplačeval in dajal“,
za nepotrebne stvari jih pa imajo.
Poglejte rojaki naši, sosedne brate

koliko popisati naše mesto Butte
ali „Smoky City“ or the largest
Mining Camp on the World, as
they claim to be“. Tukaj so res
veliki rudokopi, zelo bogati so in
dosti jih je, a še veliko več je de-
lavcev, ker polovica jih dela, druga
polovica pa po delu gleda. Med
poslednjimi so navadno tudi Slo-
vence, kterih nas je v tem mestu in
okolici prav veliko. Le srečen je
in sicer zelo srečen, kteri ima to
milost od Boga in „bossa“, da de-
la in ima stalno delo po rudoto-
pilnicah, seveda po rudokopih pa
le malo — malo, posebno v onih
rudokopih, ktere kontrolirajo Irci.
Ta pobožni narod je katoliški, rad
hodi v cerkev in rad moli, a še
raje opravlja, ogovarja, ne pusti
drugim živeti, pijančuje, se pretepa
itd. To so Vam bratje in sestre
po Kristusu nasproti nam, dasi smo
vsi katoličani. Ob volitvah so nam
bolj prijazni, ker vedó da Slovenci
odločimo večino, ako smo složni,
zato tudi pred volitvami več naših
rojakov delo dobi, kakor hitro so
pa končane, pa nemajo več prostora
za nas. Zaslugek je še vedno isti,
namreč unijaki po \$3.50 na dan za
deseturno delo.

Nadalje hočem rojakom omeniti
gledé naše godbe. Ustanovili smo
jo 1. novembra 1897, in se takoj
pričeli uriti ter sedaj prav dobro
igramo; naš učitelj je Mr. Frank
Holly, rodod Čeh, ter prav izvrsten
učitelj in godec. Sedaj nam je pa
potreba dobrega igralca za solo
cornet, dalje za bas, za trombon,
drum in snell drum. Vsi ti godci
morajo biti dobri, da znajo dobro
igrati na izletih in koncertih; sedaj
nas je 23 mož. Ako se nahaja med
našimi rojaki kak dober godec in
ga veseli sem priti, naj se hitro
pismeno obrne na. Marcus Mautz,
436 Watson Ave., Butte, Mont.

Nadalje bi še rad kaj omenil o
razmerah tukajšnjih Slovencev in
kako složno živé, kar žalibog v isti-
ni ni, ampak popolnoma slobodno
vsak zase. Društvo sv. Janeza Krst-
nika tudi zelo slabo napreduje in
ima le malo udov v primeri z števi-

vež, temveč tudi družih mož. Ko-
pali smo potam po snegu in našli
svoj živež, ali dosti se ga je vendar
zgrabilo. Včeraj smo odkopali 48
moških in 2 ženske, a danes dupo-
ludne 14 moških in 1 žaneko; vsah
pa ne bodo dobili še tri meseca,
dokler sneg ne skopni.

Tukaj zahtevajo, da mora vsak
moški imeti 11 sto funtov živeža
seboj, drugače ga ne puste čez mejo,
od te hrane pa je plačati carine \$30
do \$40. Snega pa imamo tukaj do
30 čevljev na debelo, a vsak dan še
pada. Srčni pozdrav rojakom po
širnej Ameriki, kakor tudi tebi
„Glas Naroda“.

Daniel Badovinac.

Peče, na Kranjskem, 12. aprila.

Gospod urednik „Glas Naroda“,
prosim Vas, da sprejmete ta moj
dopis in ga natisnete v predalih
lista. Malokterokrat je čuti kaka
novica iz našega kraja, a žalibog
tudi sedaj nimam nič veselega spo-
ročiti.

Vsi smo se veselili spomina vsta-
jenja našega Gospoda Jezusa Kri-
stusa in velikonočnih praznikov,
ali vsakemu izmed nas je bila v
spominu ona osodepolna noč pred
tremi leti, to je velikonočnijski po-
tres in požar lanskega leta, ko je
vpepelil na velikonočni ponedeljek
poslopje, oziroma hišo in hlev An-
tonu Močniku, po domače Erjavcu.
Marsikteri je tudi letos spraševal,
ali bomo imeli vesele velikonočne
praznike? Ker pa nesreča nikdar
ne počiva in vedno gré od kraja do
kraja, je tudi letos nas obiskala. V
našej mali župniji se je zopet nesre-
ča oglasila dne 8. aprila; okolu 9.
ure zvečer je začelo goreti poslopje
Antona Dolarja, po domače Peck
v Reki in v kratkem času je ogenj
popolnoma uničil hišo in hlev, re-
šiti niso mogli niti najmanjše stvari
ker je bilo večinoma poslopja lese-
nega. Dobra družina je ostala po-
polnoma ubožana, niti obleke nima,
zavarovani so bili pa le za majhno
svoto.

Dragi čitalci, obračam se do Vas
s prošnjo: pomagajmo jim, kolikor
le moremo, vsek pa smilili, možni